

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Kapring af luftfartøj).

(Lovforslaget (nr. 53) findes i tillæg A. sp. 909, fremsættelsen i tidenden sp. 950).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Otto Mørch: Det er en kendsgerning, at flyvning i dag absolut må regnes som en meget sikker transportform. Luftfartsteknikken i bredeste forstand giver i dag de mange millioner, som benytter flyvning som transportform, en både hurtig og sikker transport, ja, man kan endda konstatere, at luftfartsteknikken nu udvikler sig så hurtigt på det sikkerhedsmæssige område, at det kan knibe økonomisk at følge med i praktisk brug af de mange tekniske fremskridt.

På denne baggrund er det en alvorlig udvikling for flysikkerheden i de seneste år, at den er blevet truet ved farlige bemægtigelser af luftfartøjer under flyvning. De såkaldte flykappinger har sat mange menneskeliv på spil, men heldigvis er det hidtil lykkedes at undgå store tab af menneskeliv gennem flypiraternes hasarderede indgreb i flytrafikken.

På internationalt plan har man søgt at dæmme op for de farlige aktioner, og Danmark har da sammen med mange andre lande tiltrådt en konvention om bekæmpelse af ulovlig bemægtigelse af luftfartøjer. Konventionen er trådt i kraft den 14. oktober 1971, men Danmark har endnu ikke ratificeret den.

For at kunne opfylde konventionens forpligtelser om strafforfølgning og fastsættelse af strenge straffe er det nødvendigt med ændringer i vor straffelov. Efter min mening er det væsentligste, at vi får sikret en universalkompetence, så det bliver muligt at udøve strafferetlig jurisdiktion over for kappinger af luftfartøjer uden hensyn til, om der ud over gerningsmandens tilstedeværelse foreligger nogen tilknytning til staten, og i forbindelse hermed også at få taget højde for at sikre samme jurisdiktion over for visse voldshandlinger, der begås i forbindelse med flykappinger. Som foreslået i ændringerne til § 8 bliver det nu muligt at pålægge straf i Danmark for en hvilken som

helst kapping af et luftfartøj og for visse forbrydelser mod liv og lemmer, der begås i forbindelse med flykappinger.

Jeg finder, at det er meget tilfredsstillende, at Danmark hermed stilles friere i spørgsmålet om udlevering af gerningsmanden til en anden stat, og jeg finder det helt tilfredsstillende, at justitsministeren her har den afgørende bemyndigelse.

Efter konventionen pålægges vi forpligtelse til at fastsætte strengere straffe for kapping af luftfartøjer. Ved de foreslåede ændringer af straffeloven bliver der nu en betydelig strafskærpelse, nemlig fra 6 år og op til 10 år, og under skærpene omstændigheder kan man gå helt op til 16 år.

Jeg hører ikke til dem, der har tyrkertro på, at det at skærpe straffene altid er særlig virkningsfuldt. Vi må gøre os klart, at vi her står over for et specielt klientel. Det kan være og er ofte en politisk flygtning, der via flykapping søger friheden, det kan, som vi har set det, også være partisangrupper, der via flykapping gennemfører deres aktioner til støtte for deres bevægelse. Derfor tror jeg mere på skærpede kontrolforanstaltninger i vore lufthavne, hvor man ved hjælp af stikprøvekontrol, røntgenapparatur og magnetdetektorer kan foretage undersøgelser af både personer og gods, men jeg er da helt klar over, at det kan være til gene for afviklingen af trafikken. Kontrolspørgsmålet og dermed en skærpelse af opdagelsesrisikoen kan vi jo få lejlighed til at drøfte nærmere, når trafikministerens forslag til ændring af lufthavnsloven snart kommer til behandling i tinget.

Generalpræventivt er det sikkert nødvendigt med den høje strafferamme, men jeg finder alligevel, at vi bør se nærmere på den under et kortvarigt udvalgsarbejde i retsudvalget. Jeg har bemærket, at der er forskel på strafferammen i de nordiske lande, og det forekommer mig, at svenskerne og finerne har fundet en mere rimelig højde på strafferammen end den, der foreslås i lovforslaget.

Med disse bemærkninger kan jeg anbefale en hurtig gennemførelse af lovforslaget, så vi snarest kan foretage en ratificering af Haagkonventionen.

Jeg har bemærket, at mange lande allerede har ratificeret. Jeg har bemærket, at vi hinker lidt bagefter også de nordiske lande

[Otto Mørch.]

med hensyn til ratificering, og jeg har endvidere bemærket, at såvel Den interparlamentariske Union som Europarådet og Nordisk Råd kraftigt har henstillet, at konventionen gennemføres hurtigt. Det vil vi gerne medvirke til.

Thestrup: På mit partis vegne kan jeg give tilslutning til det fremsatte lovforslag. Som der er redegjort for af ministeren, er det nødvendigt at foretage de foreslåede ændringer af straffeloven, hvis det skal være muligt for danske domstole at pålægge straf for en hvilken som helst kapring af et luftfartøj og for visse voldsforbrydelser begået i forbindelse med kapringen.

Der kan med flykapringen være forbundet en overordentlig stor fare for sikkerheden i luften, og det er rimeligt at ramme forbrydelsen med strenge straffe. Om de skal være lige akkurat, som de er foreslået, eller ej, er jeg villig til at tale om i udvalget.

Når vi har foretaget de foreslåede ændringer, men heller ikke før, kan vi ratificere den konvention, der på initiativ af ICAO er udarbejdet om bekæmpelsen af ulovlig bemægtigelse af luftfartøjer. Det tror jeg er meget gavnligt, og på mit partis vegne kan jeg anbefale lovforslaget.

Per Federspiel: Også jeg kan på mit partis vegne anbefale lovforslaget. Der er jo nok, som de to tidligere ordførere nævnte, enkelte ting, som vi må se på i retsudvalget.

Selve straffebestemmelsen er måske meget begrænset formuleret, idet den kun drejer sig om en forbrydelse begået om bord i et luftfartøj, det vil altså sige fra starten til landingen. Nu falder vel de almindelige bestemmelser om forsøg og medvirken ind under lovbestemmelsen, men jeg synes, det er vigtigt, at det indskræpes, at også forsøg og medvirken er i allerhøjeste grad strafbart.

Vi har hidtil her i landet været forskånet for luftkapringer bortset fra den episode, som også blev nævnt af hr. Otto Mørch om en polak, der bemægtigede sig et polsk luftfartøj og landede i Kastrup. Jeg tror, at en af grundene til, at vi har været forskånet herfor, er det ganske overordentlig dygtige arbejde, der udføres af kriminalpolitiet i Kastrup, og som jeg synes der er al mulig

grund til at påskønne. For det er jo almindelig bekendt, at det ikke har manglet på i hvert fald intentioner fra visse grupper side.

Men den mest effektive sanktion — og jeg er enig i hr. Otto Mørchs bemærkninger om, at strafferammen ikke er det ganske afgørende for den generalpræventive virkning — vil vel nok være den, som jo ikke er udelukket, at man gør det klart, at luftpirater, der havner på dansk territorium, vil blive udleveret til det land, hvorfra de kom. Det vil efter min opfattelse være den mest effektive trussel og den mest effektive afskrækkelse for dem, der tror, at man uden videre kan søge asyl i Danmark ved at bemægtige sig et luftfartøj.

Jeg finder det rigtigt, at der indsættes en særlig bestemmelse vedrørende denne specielle handling, som jo er af ganske overordentlig farlig karakter og også er forstyrrende for lufttrafikken. Selv om der ikke er sket så forfærdelig mange ulykker under flykapringer, må man ikke glemme, at der kan være folk med svage nerver, som ikke holder så forfærdelig meget af at se et par forbrydere med maskinpistoler vandre op og ned i cockpittet. Der er da også et vist hensyn at tage til sikkerheden i den almindelige lufttrafik.

Vi ser derfor meget gerne, at disse bestemmelser gennemføres med den virkning, de kan have.

Konventionen har jo også måttet begrænses meget stærkt til egentlige straffebestemmelser og har i virkeligheden ikke taget hul på det, som efter min opfattelse er det helt afgørende, nemlig at det bliver almindelig international praksis, at luftpirater udleveres til de lande, hvorfra de kommer. Det gælder naturligvis ikke de lande, der med kyshånd tager imod luftpirater. Over for dem har en sådan bestemmelse ikke nogen synderlig virkning, men blandt civiliserede nationer vil det utvivlsomt være rigtigt, at man gør det til praksis, at luftpirater sendes tilbage, uanset hvad deres skæbne bliver. Så er de advaret.

Else-Merete Ross: I betragtning af det stigende antal flykapringer, der har bragt passagerers og besætningsmedlemmers sikkerhed i fare, er det rimeligt, at stater i fællesskab træffer effektive forholdsregler imod

[Elsø-Mørete Ross.]

sådanne handlinger og gennemfører en høj strafferamme for at markere, med hvilken alvor man betragter disse forbrydelser.

I bemærkningerne til lovforslaget nævnes tre motiver for de hidtil begærede kapringer. For det første som middel til flugt fra ét land til et andet, for det andet som led i en partisanrig og for det tredje som led i en berigelseshandling, røveri.

Flugt fra ét land til et andet via flykapring ville næppe finde sted i nogen større udstrækning, hvis man havde levet op til menneskerettighedserklæringens artikel 13, stk. 2, hvor der står: „Enhver har ret til at forlade ethvert land inklusive sit eget og vende tilbage til sit land.“ Omtrent den samme ordlyd findes i den internationale pakt om borgerlige og politiske rettigheder artikel 12, stk. 2 og 4.

Den mest effektive måde at begrænse den første kategori af flykapringer på måtte være, at der var fri ud- og indrejsetilladelse over landegrænserne for alle, der ikke var efterlyst for kriminelle gerninger. Jeg håber, Danmark vil benytte sin indflydelse overalt, hvor det er muligt, til at fremme muligheden for udrejse fra lande, hvor det endnu ikke er tilfældet eller kun er gørligt i meget begrænset grad. Mon vi ikke i udvalget kunne få at vide, om den internationale luftfartsorganisation har nogen oversigt over, hvor mange flykapringer der er sket inden for de tre nævnte kategorier.

Jeg beundrer mennesker, for hvem opnåelse af de personlige frihedsrettigheder er så vigtig, at de vover deres eget liv for at opnå dem, men jeg finder, det er en forbryderisk overvurdering af sin egen person, hvis man for at opnå egen fordel tilsidesætter andre menneskers frihed, liv og rettigheder ved gennem trussel om vold at kapre et fly.

Danmark har allerede undertegnet den i Haag i 1970 vedtagne konvention om bekæmpelse af ulovlig bemægtigelse af luftfartøjer. Vi har i den danske straffelov bestemmelser, der muliggør strafforfølgning og idømmelse af alvorlige straffe for typiske tilfælde af flykapring. Der er dog visse begrænsninger, og lovforslagets hovedformål er at tilvejebringe en såkaldt universel kompetence for domstolene. Hvis jeg har forstået det rigtigt, skulle Danmark derved

stilles friere i spørgsmålet om udlevering af en gerningsmand til en anden stat, idet Danmark efter lovforslaget også vil kunne dømme gerningsmanden til en flykapring, der har fundet sted uden for Danmark, hvis han senere pågribes her i landet.

Der foreslås indført en særlig straffebestemmelse med høj strafferamme for kapring af et luftfartøj. I udvalget håber jeg, at vi får lejlighed til at drøfte denne bestemmelse i sammenligning med de straffebestemmelser, der er blevet indført i Sverige, Norge og Finland, og som jo indbyrdes er ret forskellige. Personlig har jeg mest sympati for en kombination af den svenske og den finske bestemmelse.

Det radikale venstre er indstillet på en hurtig og velvillig behandling af lovforslaget, så vi fra dansk side snarest kan ratificere Haagkonventionen.

Kurt Brauer: Man kan have megen sympati for de ulykkelige mennesker, som er spærret inde af deres lands grænser. Det er barbarisk og uhyggeligt, og man kan forstå de mennesker, der i desperation bruger alle midler for at vinde friheden. Men at man kan forstå disse mennesker, må ikke forlede én til at undlade at gribe ind, når midlet, de anvender for at vinde deres frihed, er flykapring. Herved sætter de nemlig, som også andre ordførere har været inde på, de menneskers liv på spil, som i øvrigt er til stede i flyveren. Enhver seriøs afvejning må føre til, at vi med en vedtagelse af dette lovforslag og med en derpå følgende ratificering fortæller omverdenen, at her i Danmark vil vi ikke finde os i flypiraternes handlinger. Når dertil føjes, at man ikke kan have sympati for, at partisangrupper og andre anvender flykapring som et middel til afpresning, bliver det en selvfølgelig, at SF vil se med velvilje på sagens behandling i udvalget.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg kan takke samtlige ordførere for en velvillig modtagelse af dette lovforslag, og de faldne bemærkninger giver ikke anledning til mange kommentarer fra min side.

Jeg vil dog gerne sige til hr. Per Federpiel, at en udlevering under alle omstændigheder, ligegyldig til hvilket land, tør jeg

[Justitsministeren.]

ikke forpligtede mig til at gå med til at gennemføre. Her synes jeg, fru Else-Merete Ross pegede på noget meget væsentligt, idet hun henviste til menneskerettighedskonventionen. Det kan jo ligge sådan, at det ville være den visse død for en person, som har gjort sig skyldig i flykapring at blive udleveret. Vi får ved dette lovforslag netop mulighed for at pådømme sagen her, og dér synes jeg jo nok, at vores gamle hævdevundne principper om asylret vejer meget tungt, sådan som fru Else-Merete Ross rigtigt påpegede det.

Bemærkningerne om strafferammerne kan vi udmærket godt se på i udvalget. Jeg synes, der er grund til lige at oplyse, hvad de enkelte landes strafferammer går ud på. De findes i lovforslagets bilag 2 — det er side 12 — hvoraf det fremgår, at i Sverige har man en strafferamme på højst 4 år, men så står der, at hvis forbrydelsen er grov, kan der straffes med fængsel indtil 10 år, altså som efter den danske lov. I Norge har man fængsel fra 2 år indtil på livstid, men under særlige formildende omstændigheder kan straffen gå ned under dette lavmål. Hvor er egentlig forskellen? I Finland har man mindst 2 og højst 12 år. Forskellen er nu ikke så forfærdelig stor. Med andre ord overlader man til domstolene inden for de givne rammer at fastsætte en passende reaktion på den begåede lovovertrædelse.

Jeg takker som sagt for tilslutningen og skal være parat til at medvirke ved udvalgsbehandlingen.

Per Federspiel: Jeg er ikke uenig med justitsministeren i, at udlevering naturligvis ikke bør være undtagelsesfrit, men det, som jeg synes må være ganske afgørende, er, at det fastslås, at udlevering er noget, man må regne med. Den polske flygtning, der har været nævnt, kunne man ikke udlevere, fordi han ikke på forhånd havde kunnet regne med, at dette ville ske. Hvordan man så administrerer reglen, er en anden side af sagen, men skal der være en effektiv prævention i disse bestemmelser, må de, der må formodes at sætte sig ind i forholdene i andre lande, inden de kaprer et fly, være klar over, at der er en nærliggende risiko for, at de vil blive udleveret. Det er blot dette, jeg gerne vil have fastslået.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Efter denne fortolkning er jeg ikke meget uenig med hr. Per Federspiel.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om voldgift.

(Lovforslaget (nr. 52) findes i tillæg A. sp. 891, fremsættelsen i tidenden sp. 948).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Tastesen: Vi står her over for et lovforslag, som der er udtalt stærk tvivl om behovet for fra en række myndigheder og organisationer. Vi har nemlig klaret os udmærket igennem årene, uden at der har eksisteret en lov om voldgift. Det er klart, at der til stadighed er opstået interessetvister, men disse er blevet afgjort af voldgiftsmænd, som parterne selv har udpeget, og det er gået udmærket.

Baggrunden for denne retstilstand har bl. a. været Danske Lovs bestemmelser om, at afgørelse truffet af voldgiftsmænd i henhold til parternes aftale er bindende og ikke kan underkendes af domstolene. Når man trods denne gode retspraksis alligevel fremsætter et lovforslag, er det, efter hvad jeg kan forstå, ikke for at bringe orden, hvor alt i forvejen er såre godt, men for at kunne tiltræde nogle internationale konventioner om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser samt en konvention om international handelsvoldgift. Når lovforslaget af denne grund er blevet nødvendigt, kan jeg udtale min tilfredshed med, at det har fået en kort og en klar tekst.

Jeg kan også på mit partis vegne udtale tilfredshed med, at lovforslaget giver en klar linje for, i hvilke situationer domstolenes